

Wat ik zeggen wil

Het is moeilijk en bijna onmogelijk om in de kakofonie van alle woorden, die op de een of andere manier geuit zijn, iets te vinden dat van werkelijk belang is. Met Internet en globalisering is het probleem gigantisch gegroeid. Hoe meer zaken in de informatiekkanalen komen des te meer tijd en moeite gaat het je kosten om iets van waarde te vinden. Maar ook woorden die onwaardig, naar of zelfs lelijk zijn, hebben een betekenis en gevolgen, waar je niet zomaar aan voorbij kan gaan. Haat, bedreigingen, beledigen en verwensingen van elke aard hebben hun eigen verwoordingen. Het woord is een voertuig van een bepaalde geest- en gemoedstoestand in een bepaalde tijd. Het is dus direct ook een soort daad. Toch is het goed om helder en duidelijk een onderscheid te blijven maken tussen het woord en een daad. Alleen in bijzondere gevallen zoals bij een vonnis of een huwelijksvoltrekking is het woord direct een daad en heeft als zodanig juridische gevolgen. In andere gevallen kunnen er ook vervelende juridische gevolgen zijn bij discriminatie, beleding of bij smaad. Bij deze is er sprake van onwaarheid. In andere gevallen hebben woorden hoogstens een indirecte betekenis doordat ze in de geest van de lezer bepaalde beelden en of gevoelens opwekken. Deze zaken behoeven geen bescherming want elk mens blijft vrij om woorden terzijde te schuiven en met lezen op te houden. Het recht stelt

wel duidelijke grenzen aan woorden en aan meningen. Vele denken dat de vrijheid van meningsuiting de vrijheid geeft om welke mening dan ook te mogen uiten. Het is wel duidelijk voor iedereen dat discrimineren, beledigen en smaden verboden is. Toch zijn er allerlei mogelijkheden om dit verbod te ondergraven. Elke romancier of cineast kan een hoofdfiguur van alles laten zeggen, ook al is het discriminatie. Het is dan in het kader van een bepaalde persoon te schetsen. Wanneer men een waarachtig beeld wil geven van nazi's dan moet men wel racistisch of discriminatoire taal uitslaan, en het dreigen met geweld is dan ook inherent aan de persoon die opgevoerd wordt. Hiervoor kan in directe zin de schrijver of cineast niet ter verantwoording worden geroepen. Trouwens hij beschrijft een feitelijke gang van zaken, los van het feit wat de schrijver er zelf van vindt. Een complicerende factor is dat sommige schrijvers de meest verschrikkelijke beledigen zo prachtig kunnen schrijven dat het mooi is om deze pure literatuur te lezen. De mooie vorm is dan een uiting van een verschrikkelijke inhoud, of het nu gelogen is of niet, dat doet er dan ook niet toe. Werd bij Plato het ware, het schone, het goede nog ineen gedacht, in onze tijd kan het meest onware en slechte heel mooi verwoord worden, soms met een hoger doel om de lezer geestelijk in verwarring te brengen en daardoor wakker te schudden.

Het is echter wel de vraag hoe we niet moeten verzuipen in het vuil, de herrie en de overvloed aan beelden en aan woorden.

We zoeken we in ieder geval woorden, die helder en duidelijk zijn, mooi gekozen en kritisch; die dus te denken geven. Terwijl we weten dat in deze stroom, de machtsdrift, en het gevecht om aandacht en belangen schuil gaan. Maar wat niet helder en goed onder woorden gebracht is, dat kan je al heel snel laten vallen en dat is veel. Het verleden heeft met klassieke teksten en beelden een redelijk ijkingspunt gegeven van wat lezenswaardig is. In ieder geval is het gewoon napraten en kopiëren, ook van Internet niet interessant.

Het is de kunst om altijd voor jezelf waarachtige en prachtige woorden te vinden en te onthouden en deze zijn dan als het ware criteria voor het beoordelen van andere woorden. Brutaal en grof moeten kunnen als het dan maar grappig is. Maar wat ook telt, is het zwijgen, het luisteren en het lezen. Het is de andere kant van de woorden die geuit worden. Wanneer woorden niet meer gehoord worden, dan tellen ze niet meer mee.

W. Boot